

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 1

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.12

BAŞKAN : Nimet BAŞ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Mehmet Naci BOSTANCI (Amasya)

SÖZCÜ : İdris ŞAHİN (Çankırı)

KÂTİP : Cengiz YAVİLİOĞLU (Erzurum)

----- 0 -----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Toplantımızın gündeminde aşağıdaki konular yer almaktadır. Daha önce de duyurduğumuz gibi, Komisyonda görevlendirilecek uzmanlarla ilgili önerilerin değerlendirilmesi, bilgisine başvurulacak kişilerle ilgili önerilerin değerlendirilmesi...

Değerli üyeler, gündeme geçmeden önce belirtmek istediğim bir husus daha var. Sizlerin de bildiği gibi, çalışma takvimimiz çok sınırlı ve konularımız çok geniş. Dolayısıyla bizim her şeyden önce alt komisyonların çalışmalarını bir takvime bağlamamız ve bunu da bir program çerçevesi içerisinde götürmemiz gerekiyor. Dolayısıyla haftalık çalışma programları veya iki haftalık çalışma programları olarak biz bir öneri hazırladık ama bu çerçeveyi her şeyden önce şuna göre belirledik yani 1 Temmuzda Meclisin çalışmalarına ara vermesi ihtimaline binaen. Ara verdiği takdirde biz de çalışmalarımıza ara vereceğiz ve sonra tekrar başlayacağız şeklindeydi. Eğer Meclisin bu çalışma takvimi uzarsa bizim çalışma programımız da değişecek. Hem bu komisyonlarımıza belirli bir süre içerisinde çalışmalarına zaman tanımak hem de uzmanların değerlendirmesini bu hafta tamamlamak çok önemli yani bu hafta eğer tamamlarsak uzmanlarla ilgili çalışmalarımızı ve önümüzdeki hafta itibarıyla Komisyona uzmanları davet edip fiilen bir şekilde çalışmaya başlarsa en azından alt komisyonların da bu çalışma süresi içerisinde raporlarını daha uygun bir zamanda hazırlayabileceklerini düşünüyorum. Dolayısıyla bu çerçeve içerisinde Komisyon üyelerimize bu konuya ilişkin önerileri ve değerlendirmelerini almak üzere söz vereceğim.

Buyurun Ahmet Bey.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bu konudan önce bir şeye açıklık getirmek istiyorum.

Sayın Başkan, defalarca belirtildi, biz hiçbir grubun ya da hiçbir arkadaşımızın bu konuda en ufak bir samimiyetsizlik taşıdığını düşünmüyoruz. Yani bu sorun, çok ciddi bir sorun. Türkiye'nin cumhuriyet tarihinde yaşadığı en ciddi sorunları araştırıyoruz. Bunun

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 2

ciddiyetine uygun olarak da bütün arkadaşlarımın davrandığını, davranacağını biliyorum. Bu konuda birbirimize gol atmak gibi bir derdimiz yok ancak geçen gün sizi NTV’de izlediğimizde, bizim dışarıda bize sorulduğu zaman söylediklerimizin... Aynen şu cümle: “Burada yanlış anlaşılmalara yol açacak açıklamalar olduğunu üzülererek belirtmek istiyorum.” diyorsunuz yani bizim 27 Nisanla ilgili ısrarımızdaki şeyin yanlış anlamalara meydan verdiğini beyan ettiniz. Tabii, bu beyanlarınız da bizi kamuoyunda zor durumda bıraktı.

Şimdi, ben 10/05/2012 tarihli tutanaktan okuyorum, ben demişim ki: “Sayın Başkanım, bir şey daha söyleyeyim, 27 Nisanla ilgili bir araştırma...” Sözüm bitmeden siz söz almışsınız, “Şimdi, bizim görevimiz, Meclis Genel Kurulunda kabul edilen araştırma komisyonu kurulması önergesiyle sınırlı. Bu önergede bu hususun araştırılmasıyla ilgili bir öneri yok.” demişsiniz yani “27 Nisanın araştırılmasıyla ilgili bir öneri yok.” demişsiniz. Biz de bunun var olduğunu söyledik yani bizim bunun var olduğunu söylememiz dışarıya yanlış anlatma anlamında bir şey değildir. Daha sonra, tartışmalardan sonra siz de gerçekten bu sürecin de araştırılması noktasına geldiniz. Bundan sonra benim, Komisyon Başkanı olarak sizden özellikle istirhamım şudur: Buradaki tartışmalarımız konusunda bir beyanda bulunacaksanız en azından, hiç olmazsa tutanaklara sadık kalarak bir açıklama yapınız. Yoksa siz öyle bir açıklama, biz böyle bir açıklama yaparsak Komisyonun şu havası sanıyorum zehirlenir diye düşünüyorum. O hususta, hem kendimin hem diğer arkadaşlarımın ama başta da sizin bu konuda dikkatinizi çekmek istiyorum yani tutanakların dışında söylenen şeyleri... Yarın ben tutanağı gösterirsem televizyonculara, o öyle dedi, bu böyle dediye dönüşür iş ve amacından sapmış olur konumuz.

Bunun dışında, her grup için en az bir uzman talebimiz vardı geçen, hatta bazı arkadaşlarımız her grup için bir değil, birden fazla uzman demişti. Bu konuda Meclis Başkanıyla bir görüşme yapacaktınız. Bu görüşmenin sonucunu merak ediyorum.

BAŞKAN – Ben Meclis Başkanıyla bir telefon görüşmesi yaptım ve bana Komisyonda çalıştırılacak uzmanların kimler olduklarını, hangi konuları araştırmak üzere başvurduklarını somut olarak getirmemiz durumunda değerlendireceğini söyledi. Dolayısıyla sizden somut önerileri bu toplantıda istiyorum yani ben o isimleri almalıyım ki sizlerden, götürmeliyim, işte “Şu hocaya, şu, şu nedenlerden dolayı, şu görüşüne başvurmak istedikleri için ve bunun dışında bunu yapabilecek kimsenin olmadığından dolayı bununla ilgili bir çalışma istiyoruz.” demem lazım. Ben geçen toplantıda özellikle bunu hatırlattım. Çünkü Meclis Başkanımız bana “Bunu hazırlayın.” dedi ve özellikle istediğiniz uzmanların hangi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 3

konularda uzman olduğunu, onun yerine bir başkasının ikame edilemeyeceğinin nedenlerini ve hangi konuları araştırmak üzere görevlendirmek istediğinizi ismen yani bir müşahhas hâle getirilmesi durumunda değerlendirileceğini söyledi Meclis Başkanı. Ben de Komisyon üyelerimizden bunu istedim yani bu bana ulaştığı takdirde alt komisyonlarımızdan, bunu bu şekilde ileteceğim kendisine. Değerlendirmeyi ancak öyle yapabileceğini söyledi çünkü. Aksi takdirde, komisyonlara, gruplara görevlendirilmek üzere 5'er kişi veriyorum şeklinde bir şey yapamayacağını söyledi zaten başkan. O hazırlığı yapar, iletirseniz...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Sayın Başkan, bu konuda ben de bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey ama bu konu daha ne kadar uzayacak yani ben de cevap veririm ama...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Hayır, Sayın Başkan, ben bu isimlerle ilgili konuda konuşmak istiyorum. Öbür konuyla ilgili biz sizi koruyan açıklamalar yaptık yani basına da öyle söyledik, “Sayın Başkan öyle bir şey söylemedi, bir dil sürçmesidir.” dedik, o olayı bitirdik, orayı geçtik yani.

Sayın Başkanım, siz geçen gün dediniz ki: “Meclis Başkanıyla görüştüm, ‘Mecliste zaten yeteri kadar uzman var...’”

BAŞKAN – Bakanlıklarda, kurumlarda fazlasıyla var.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Yani şimdi bizim burada isim belirlememiz, kurum dışından isim belirleyeceksek olmayacak demektir, ben öyle algıladım.

BAŞKAN – Hayır, şunu söyledim çok açıklıkla: Eğer diyelim ki bir emekli savcı, diyelim ki üniversitelerde şu anda görev yapmayan bir profesör... “Bu isimleri hangi gerekçeyle istediğinizi ve araştırma konunuzu, önerinizi somut getirin bana ve onun üzerinden değerlendirelim, ondan sonra karar verelim. Sizin araştırma gündeminizde olan konunun ben çözümlenebileceğini, yeteri kadar uzman bulunabileceğini düşünüyorum ama istisnai bir durum istiyorsunuz, bugüne kadar hiçbir araştırma komisyonu için yapmadığımız bir şeyi istiyorsunuz. Dolayısıyla benim sağlam bir zeminde bir şeye görüş bildirmem gerekir.” dedi Sayın Başkan, o yüzden istedi. Eğer bu şekilde bir hazırlık yaparsanız ben de bu hafta içinde gider kendisiyle görüşürüm.

Buyurun Feyzullah Bey.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Sayın Başkan, benim usul hakkında bir istirhamım olacak. Ben bu çalışma saatlerinin niye böyle on buçuk, on bir olduğu konusunda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 4

biraz şüpheliyim. Yani biz burada iki saat çalışıyoruz, buraya gelmeden önce işlerimizi bitirip gelsek arada bir boşluk oluyor, bu sefer... Mesela şimdi biz on birde geliyoruz, saat birde burada işimiz bitiyor, birden sonra yapacak iş kalmıyor. Hâlbuki bu -bütün komisyon çalışmaları için söylüyorum- on buçuk yerine niye on iki değil? On iki olsa biz evdeki, bürolarımızdaki çalışmalarımızı bitirir buraya geliriz ve buradaki çalışmaları da bitirir buradan Meclise gideriz. Benim teklifim şu: Komisyonumuzun çalışma saatleri eğer sabah olacaksa on ikide başlatsak, öğleden sonra olacaksa 15.30'da başlatsak diyorum. Tekliftir, kabul edilir veya edilmez, hiç şeyim yok.

Bir de süre olarak da mutlaka iki saatle bu çalışmaları sınırlandırmakta yarar var diye düşünüyorum. İki saat çok uzun bir zaman çünkü.

Üçüncüsü de ben bu usul hakkında bir şeyler söyleyeceğim. Bu, bana göre çok güzel hazırlanmış ve bunu da tasvip ediyorum.

Bu kadar kısa, basit ve net söyleyeceklerim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Toplantılarımız çok sürmüyor ama ilk toplantımızda biraz geniş tartıştık ama genellikle birkaç saat içinde... Ben de dolayısıyla çok uzun saatler toplantı yapılmasından yana değilim. Çok verimli olmuyor doğrusunu isterseniz.

Buyurun Özcan Bey.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Ben alt komisyon-komisyon ilişkilerine ben özellikle değinmek istiyorum. Şimdi, burada isimler belirtilecek biraz sonra. Bu isimler bir taraftan, diyelim 12 Eylül için belirtiliyor, Süleyman Demirel ama 1960 için de Süleyman Demirel'in dinlenmesi gerekiyor ya da diğer herhangi birisi...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – 28 Şubat için de...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 1971 için de...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Evet, 28 Şubat ve 1971 için de dinlenmesi gerekiyor. Bu bakımdan, bizim planlama yaparken bu alt komisyonların çalışmalarıyla dinlenenler arasında bir korelasyon kurulması ve bunların her alt komisyonun kendine ait soruları yöneltmesi ve onlardan alacakları cevapları da ona göre değerlendirmesi gerekiyor.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Aynı oturumda mı diyorsunuz?

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Yani belki aynı oturumda olmayabilir çünkü yoğunlaştırmak gerekir. İşte, diyelim ki bir saat Naci Bey'in komisyonu dinlerse, bir saat biz,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 5

bir saat de... Ya da ne bileyim yirmi dakika... Çok kritik şeyleri almamız gerektiğini düşünüyorum.

Bir de bizim Komisyonumuz 1960 ve 1971 esas aldığı için, özellikle 1960 döneminde aktif olarak işin içerisinde olanların büyük bir kısmı yok, vefat etmişler, Allah rahmet eylesin ve dolayısıyla o dönemin kayıtlarına bizim çok fazla ihtiyacımız var. Mesela çok basit bir şekilde ifade edersek; bu sene Nisan ayından itibaren Parlamentodaki tartışmaların, bu tahkikat komisyonu ile beraber tartışmaların, bizim Meclisin tutanaklarının irdelenmesi; mesela o dönemin valilerinden hayatta kalmış kim varsa onların tespit edilmesi önemli. Bizimki 1980 gibi ya da işte 27 Nisan muhtırası gibi şeylerden çok daha uzak. O bakımdan, işimiz bizim biraz daha sıkıntılı, onu özellikle ifade etmek gerekiyor.

Bir de temelde bir şeye baktığımız zaman, bu 1960 27 Mayıs'ının bir model olduğunu görmemiz gerekiyor ve bu model daha sonra değişen şartlara göre değişik araçlarla devam etmiş. Bu modeli bizim iyi ortaya koymamız lazım.

BAŞKAN – 1960 Komisyonundan beklediğimiz de bu zaten, çok temel bir model örneklem olarak tabii ki ilk darbe olmasından dolayı.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Evet, örnek, temel bir model.

Uzatmak istemiyorum ama bir iki şeyi daha hemen başlık hâlinde söyleyeyim. Bugün Türkiye’de demokrasinin yani tek partiden çok partili hayata geçişin, hatta ümmetten millete geçişin, bir modernleşmeyi askerî bürokrasiyle gerçekleştirme yaklaşımının bir yan ürünü olarak ortaya çıktığının da altını çizmek gerekiyor. Çok enteresan şeylere rastladım ben çalışmalar yaparken. Onun için, yalnızca dinlemek değil, biraz da algılamak gerektiğini düşünüyorum. Meselenin sosyolojik boyutu ve tarihsel kökenleri ihmal edilirse ben çok fazla algılanamayacağını düşünüyorum çünkü o damarı kurutmadan darbeyi kurutamazsınız.

Bir de bizim burada Komisyonun adı ilginç, yalnızca darbelerden ibaret değil, “Demokrasiyi işlevsiz kılan girişim ve süreçler” diyor burada, burada siyaseti de irdelemek gerekiyor yani siyasetin buradaki rolü nedir, bu çok önemli bir şey, o zamanki gelişmeler... Tabii, diğerlerini konuştuğumuz için söylemiyorum burada. Mesela bir şeye dikkat çekeyim: Şimdi, 1956-57’lere baktığınız zaman, Kıbrıs meselesinin Zürih ve Londra anlaşmasıyla neticelenecek, 6-7 Mayıs olaylarını tetikleyecek bir hadise... Tekrar geri alalım, 1974’teki Kıbrıs Barış Harekâtı ve bu barış harekâtının 1980’deki darbeye şeyi nedir? Tartışılabilir ama sanki Kıbrıs bir parametre gibi görülüyor, tetikleyici bir unsur olarak görülüyor, önemli bir faktör olarak görülüyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 6

Teşekkür ederim, bu kadar.

BAŞKAN – Buyurun Yaşar Bey.

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; şimdi, Sayın Başkanın bize öneri olarak sunmuş olduğu Komisyon çalışma takvimiyle ilgili olarak; bunun uygun olduğu kanaatindeyim ama şu anda bize verilen görev 28 Şubat ve 27 Nisan darbe girişimleriyle ilgili. Bunu bir yerden başlatmak lazım yani bir tarihi baz alarak üzerinde durmak doğru olur. Bir yerden hareketle... Hocamın dediği gibi, nasıl ki işte 1960 ihtilaliyle ilgili onun geçmişteki üç yıllık, beş yıllık periyodu var, bu 28 Şubatın da takvimini arkadaşlarımızın bilgileri için arz etmek isterim doğrusu.

Geriye doğru baktığımız zaman, 28 Şubatla ilgili göze çarpan en önemli olay, 1991 genel seçimleriyle ilgili Milliyetçi Hareket Partisi, Refah Partisi ve İslahatçı Demokrat Partinin bir ittifak kurarak daha önce giremedikleri Meclise bir ittifakla yüzde 16'ya yakın bir oy alarak 140 milletvekiliyle Parlamente'ye girmiş olmaları ve o tarihten başlayarak da Türkiye'de zinde güçlerin veya belli çevrelerin devreye girerek bu işle ilgili, devletin sisteminin içerisine girilmesini hoş karşılamadığıyla -bir dokümanter çalışma yaptığımızda- ilgili öyle bir manzara var. Bu manzaraya baktığımız zaman, o dönemde ilim adamlarının, siyasetçilerin, isimleri bilinen insanların suikastlar neticesinde öldürülmesi, bombalı saldırılarla öldürülmesi, bizatihi hedef gösterilerek öldürülmesi gibi olaylar var. Onun için, arkadaşlarımızla konuştuğumuzda bu sürecin genel seçimlerle başlatılmasının daha uygun olacağını ve oradan itibaren de bu yapılan çalışmalar içerisinde, özellikle mesela daha önceki döneme baktığımızda, Muammer Aksoy, Çetin Emeç, Bahriye Üçok; daha sonraki dönemlere baktığımızda, Eşref Bitlis, Uğur Mumcu ve daha sonra öldürülen saygın insanlar -daha ismini saymadıklarımız çok- hep bunlar bir takvim içerisinde belirlenerek, bir periyodik zincire bağlı olarak, kategorik olarak suikastlara kurban gitmişler. Buradan başlayarak, bence 1991 genel seçimlerini baz alarak kurguyu onun üzerine yapıp ve o dönemden sonraki tüm idari, sosyal, siyasi ve finans sektörüyle ilgili, yargı kurumları, basın-yayın ve dış bağlantılarıyla birlikte olan kısımlarını arkadaşlarımızla birlikte istişare ederek bir raporlama dönemine girmiş olacağız. Özellikle bu siyasi cinayetler... Hocamın da dediği gibi, siyasetin bu konumdaki etkinliği yani becerisi veya beceriksizliği ve buna davetiye çıkarmaları ve tavır ve tarz belirlememeleri bunların üzerinde etkin olmuş durumda. Bunların da tespiti yapılmalı diye düşündük. Bununla ilgili bir yol haritası belirlendi. Biz bu yol haritası içerisinde sizin, Sayın Başkan, yapmış olduğunuz takvime uyacağımız konusunda fikirlerimizi arz etmek isteriz. Tabii, bu dinlenecek olan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 7

insanlarla ilgili benim şu anda yapmış olduğum, hiçbir kesimi ayırmaksızın, şu anda Parlamentoda bulunan arkadaşlarımız da dâhil olmak üzere, bunların içerisinde şu anda MHP’de, CHP’de ve bizde de öncelikle o dönemi fiilen yaşamış arkadaşlar var, onların da buraya davet edilerek, komisyonlarca, alt komisyonlarca bu arkadaşlarımızın da bilgisinden istifade edilerek doğrusu, inşallah, Türkiye’nin geleceğine ve milletimizin bekasına bir ışık tutarız ve “Darbe mi? Bir Daha Asla!” sloganıyla da bu işi doğrusu kayda geçirmek isteriz.

Bu konuyu arz etmek istedim Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, söz vermeden önce bir kez daha hatırlatayım. Şimdi, zamanımız çok sınırlı ve alt komisyonların bir an önce çalışmaya başlayabilmesi için uzmanlarını belirlemesi, yol haritalarını çizmesi lazım. Üst komisyon daha ziyade bir genel değerlendirme yeri. O yüzden bugün itibarıyla kamu kurumlarından -diğer hususu bir yana bırakırsak, olur olmaz o ayrı- isteyeceğiniz uzmanların isimlerini bildirip Başkanlığa sunarsanız biz bunları kurumlarından davet etmeye başlayalım ki sizler de çalışmalarınıza başlayabilesiniz.

Dolayısıyla, düşündüğünüz isimler varsa, kurumlarda şu anda çalışan, üniversiteler de olur, onları bildirirseniz bir önce... Çünkü Komisyonda...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Ben usul hakkında bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkan.

Benim devlet tecrübem veya idarecilik tecrübem ve sivil hayattaki tecrübem, ben açıkçası buralarda uzman olarak devlet memurunun çalıştırılmasının bize hiçbir fayda vermeyeceğine inanmış bir insanım. Bunun için, benim çalıştığım grupta, eğer müsaade ederseniz, ben emekli olmuş bir savcı çalıştırmak isterim mesela, benim talebimi söylüyorum. Arkadaşlarımıza da şunu söylüyorum: Yani devlet memurundan uzman olmaz, gerçekten olmaz. Çünkü onlar bizi hem sıkıntıya sokar hem de biz hızlı yürüyemeyiz. Bana göre, serbest insan alalım, buna da düzgün bir para verelim. Türkiye Büyük Millet Meclisinin parası mı yok, nerelere para vermiyoruz? İşimizi hızlıca yürütelim ve gerçekten bir olay ortaya çıksın. Formel mantıklarla hiçbir zaman doğruya ulaşma imkânı yok, informal mantıkla ancak ulaşabiliyorsunuz. Benim düşüncem, yanlış olabilir, doğru olabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum. Estağfurullah, görüşlerinizi daha önce de bu yönde açıkladınız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 8

Ben de mevcut durumun, hukuki durumun buna elverişli olmadığını, bunun istisnai bir durum olduğunu, bunun yapılabilmesi için Meclis Başkanından hizmet alımı suretiyle işlem yapmasını... “İsimlerinizi bize belirleyin, hangi nedenlerle bundan başka birine başvuramayacağımız konusu da açıklığa kavuşursa ben bu konuda gereken değerlendirmeyi yapabilirim.” demişti.

Doğrusunu isterseniz, kendi adıma söylüyorum, ben davet etmeyi düşündüğüm hiçbir uzmanın kamu dışından değil, üniversitelerden ve şeyden... Gerçekten de kamuda da son derece değerli, işini çok iyi bilen ve bu işi yapabilecek çok sayıda uzman var. Onları da bütünüyle bu işin dışında tutmanın bir anlamı yok. Siz bireysel olarak böyle bir şey tercih etmeyebilirsiniz ama ben tamamını oradan çağırmayı düşünüyorum, kendi adıma mesela.

Bu konuda önerilerinizi, dediğim gibi, iletirseniz, ben de o konuda...

YAŞAR KARAYEL (Kayseri) – Alt komisyon olarak, 28 Şubat ve 27 Nisan Araştırma Komisyonu olarak biz Başkanlığa iki üç gün içerisinde tespit ettiğimiz isimleri bildireceğiz.

BAŞKAN – Evet, lütfen, onlar bir an önce bildirilirse. Bizim çok hızlı yol almamız gerekiyor ama uzmanlarımız çağrılmadığı için, komisyonlar yol haritalarını çizmediği için ilerleyemiyoruz.

Süleyman Çelebi Bey, buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, öncelikle teşekkür ediyorum.

Takvim aslında önemli bir takvim, siz de biraz önce ifade ettiniz. Bu takvimi ben de doğru buluyorum. Çünkü, bizim o tatil diye sandığımız süreci de aslında çalışarak geçireceğiz. Bunu özellikle...

Şimdi, ben sol hareketin içinden gelen ve burada yargılanan insanım ve birçok belgeye ben dün ulaştım ve dün izlemeye başladım. Yani bunu samimi, içtenlikle söylüyorum. Bunun içinde -gruplara birer tane verdim ama her arkadaşımıza da edinebiliriz- gerçekten baktığım zaman, yargıç konuşmuş -yani burada var- bunun içinde polis konuşmuş, bunun içinde dayak yiyen konuşmuş, bunun içinde süreçte işkence görenler konuşmuş. Yani bir bütün olarak hepsi var, savcı var, yargıç var, polis var, bu süreci yönetenlerin bir kısmı var, ben öyle hissettim. Siz de baktığınızda... Baktığımızda biz hep böyle isimleri yazıyoruz. Esas dinlenmesi gerekenlerin onlar olduğunu bir kez daha şimdi hissetmeye başladım, bunu bütün samimiyetimle söylüyorum, bir ön yargıya varmadan, bir öngörü olmadan. Bu bir tarafımdır. Siyasal olarak ben solda bu süreci yaşayanlarla ilgili bir belgeye ulaştım. Farklı belgeler olursa, arkadaşlar getirirlerse biz bunlardan yararlanmak isteriz. Bizim yapmak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 9

istediğimiz ne? Şeffaf olarak bu sürecin sağına, soluna bakmadan, ortasına bakmadan, yaşanan sürecin arka kapısını aralamak ve o planı, planda olanları ortaya çıkarmaktır. Dolayısıyla, birinci aşamada söyleyeceğim bu. Ben de buraya... Tabii ki önerilerimi dün alt komisyondaki arkadaşlarımla paylaştım, bugün sizinle de paylaşıyorum. Yani bunlar benim önerilerimdir, bunların bazıları dikkate alınır, alınmayabilir.

Şimdi, örneğin 12 Eylül darbesinin araştırılması için yol haritası, bu da bir taslaktır. Çünkü bu bizim alt komisyonumuzda şekillenen -Sayın Başkan bunun ifade edecektir- tamamen berraklaşan ne isim bazında ne de diğer kurumlar tarafından son şekli verilen bir yapı değildi. En son şöyle kararlaştırmıştık bildiğim kadarıyla: Çok değerli bir arkadaşımızı koordinatör olarak alt komisyon başkanımız önerdi biz de “Tamam olabilir, bizim de önereceklerimiz var.” dedik. Buna iki günlük bir de süre koyduk bugün ve yarın olmak üzere. Bu iki günlük süre içerisinde, buraya gerçekten, bunların açıklığa çıkması için kimlerle görüşebiliriz? Ben Başkanın dediğine katılıyorum. Yani, bu ille... Hani bazen bürokrasidir, kabul ediyorum, öğretim üyesidir ama bir de bu yargılamayı yapmış insan ama şimdi de diyor ki bu yargılamayı... Ben buralardan dinledim, askerî yargıç diyor ki: “Aslında biz yargılama yapmadık, 5 tane general yaptı.” Şimdi ben bunu çok önemli buluyorum. Yani kendi söyledikleri, hani benim söylediğim değil. Bir de yazıdır filan değil. Yani canlı dinlediğimiz tanıklar olarak görmenizi istiyorum.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – O gün öyle karar vermiş mesela, ama sorulduğunda da “Böyle değil.” demedi yani.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Evet, vermiş. Yani dememiş, burada da var bu; 5 tane general aslında bu kararları veriyor.

Şimdi, cinayetler işlenmiş. Bu her taraf için olabilir, yanlış anlamayın, bu soldakiler açısından böyle. Arkadaşlar da söyledi, buradaki, komisyondaki arkadaşlar da söylediler. Bir cinayet olmuş örneğin, bu cinayet üç ayrı davada ayrı ayrı insanlar üzerine atılmış. 3’ü de itiraf etmiş, 3’ü de altına “Ben bunu işledim.” demiş. 3’ü de ayrı davada. Birisi Ankara’da. Bunlar tanıklarıyla var, onun için söylüyorum bunu.

Bir başka olay: Yurt dışında adam ama burada cinayet işlemiş gözüküyor. “Buraya sorun. diyor, sordurulmuyor.

Bu bir görüşün belgeleri olabilir, ben bunu sunarken bir taraftan aldığım için, bunu çok açık ifadeyle söylüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 10

Dolayısıyla Sayın Başkan, takvimi önemli buluyorum, bu takvimi böyle kullanmalıyız ve hani o tatil dönemini bizim için bir şans dönemi olarak da kabul ediyorum bu Komisyon açısından. Orada sanki tatil yapacakmışız gibi görülüyor, aslında en yoğun çalışacağımız dönem de bu. Ama takvimi doğru buluyorum. Bu dönem içerisinde de biz hızlı çalışalım. Bugün buraya getirilen isimlerin, getirilecek isimlerin, önerilerin hepsinin taslak çalışma olduğunun kabul edilmesini istiyorum. Bunlar alt komisyon süzgecinden geçirilerek en son somutlayıp gelmeli, eğer orada bir sorun yaşıyorsak tabii ki buradaki Komisyon bunu aşmalı diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Süleyman Bey.

Selçuk Özdağ Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben sadece kısaca bu çalışma takvimiyle ilgili küçük bir revize yapabilir miyiz diyerek endişelerimi arz etmek istiyorum.

Bazı kişiler var ki çok önem arz ediyorlar, mesela Süleyman Demirel, mesela Rahşan Ecevit. Ama 12-27 Mayıs 1960’la ilgili 2 şahıs hayatta, yaşıyor. Bir tanesi Ahmet Er, bir tanesi Numan Esin, ikisiyle de geçmişte görüştüğüm için, hâlâ da görüşüyorum. Bunlar çok yaşlı, hastalar. Eğer biz bunları geciktirsek, yani konuşacak hâlleri bile yok. Bugün yine sabahleyin konuşmaya çalıştım, zor konuşuyordu. Eğer uygun görürseniz, 60 ihtilalini yapan 2 şahıs hayatta, bu 2 şahsı öncelikle çağırmayı veya yanlarına giderek...

BAŞKAN – Çağırmak değil de...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Gelecek hâlleri de yok, çünkü yürüyecek hâlleri yok; bir tanesi felç, bir tanesi zor konuşuyor. O nedenle, bunu öne alabilir miyiz diyerek böyle bir konuyu arz ediyorum.

Zaten söyleyecek her şeyi birlikte söylüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Öncelikle, yaşı çok ilerlemiş olanları ve belli görevlerde bulunmuş olanları -daha önce de konuşmuştuk, buna Süleyman Demirel de dâhil- bulunduğu yerde ziyaret etmek suretiyle, belki yanınızda sesli kayıt cihazı... Yani nezaket çerçevesinde...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Mesela bununla alakalı hemen karar verilebilir.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Çünkü çok önemli.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 11

Sayın Başkanım, çok özür dilerim; geçen hafta ben Ahmet Er'i ziyarete gittiğimde Cihan Haber Ajansını da götürmüştüm, orada 1960'la ilgili bir açıklama yaptı, şimdi 80'le ilgili bir açıklama yapacak, yapamadı konuşmayı, erteledik. Bir an önce yaparsanız...

BAŞKAN – Şimdi biz bunu hemen karara bağlayalım o zaman, alt komisyon üyeleri olarak siz gidin, siz yetkili olun. Var mı itiraz?

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Hayır Sayın Başkanım. Şöyle bir şey var, tam da bu noktayla ilgili: Bu konuyu aşmamız lazım, hiçbir itirazım yok. Ama Sayın Demirel'le ilgili, dedik ya biraz önce, bütün alt komisyonları ilgilendiren kişi, biraz önce de söyledim. Yani hem 60 darbesi açısından hem 70 süreciyle ilgili, 71, hepsinde var. O nedenle...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – 3 kere çağırmak olmaz.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – 3 kere çağırmak olmaz.

Şöyle bir yapalım, benim somut önerim şu: Her siyasi gruptan asgariden birer kişi olmak üzere, ilgili arkadaşlar kendi aralarında görev yapsınlar. Asgariden bu olmak üzere, yani çok fazla böyle bütün heyet herhâlde gidemeyiz, bu şık olmaz. En azından bütün siyasi gruplarından birer temsilcinin katılacağı bir görüşme yapılsın, benim önerim bu. Bunların hepsine biz sadık kalırız, bunu anlamlı buluruz. Bu tip görüşmeler açısından söylüyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu Ahmet Er ile Numan Esin konusunda, affedersiniz, biz çağrıda bulunalım telefonla. Gelemeyeceklerle -Meclisin de bir mehabeti var- Demirel Cumhurbaşkanı, tamam, ona gidebiliriz, ama...

BAŞKAN – Yaşlı insanlar için de bu geçerli. Yani buraya iki büklüm gelip...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Burada bir an evvel, mesela bizim 60'la ilgili Demirel'e soracağımız üç tane, beş tane neyse soracağımız soruyu daha gitmeden alt komisyonumuzda hazırlayalım, 80'ciler hazırlasın.

BAŞKAN – Hazırlanması gerekiyor, tabii tabii. Herkes hazırlasın inceleyecekleri olayları, soracakları soruları, o yüzden söylüyorum. Bunlar belirlenirse çok somut sonuçlar alınabilir.

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Yani, bizim Komisyondan sonra alt komisyonlar ve heyet karar alırsa bugün, işte Süleyman Demirel, Ahmet Er ve Numan Esin, Rahşan Ecevit'e acilen gidilecek diye. Bunlar için hazırlanacak şeyler bir an evvel alt komisyonlarda yapılsın ve giderken de belirli tarihte, saatte intikal edilip dinlensin yarım saat, bir saat, iki saat neyse, sonuç elde edilmiş olsun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 12

Ama burada bir şey atlanıyor da onu, özellikle bu çağrılacak kişiler içerisinde çok dikkat çekici bir şey var. Biraz absürt gelecek ama ben işkencecilerin de çağrılması gerektiğini düşünüyorum. Yani kimse “işkenceciyim” diye gelmez de mesela bu Diyarbakır Cezaevinde görev yapmış şeyler...

BAŞKAN – İşkence yapmış bildiğiniz isimler varsa...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Tabii, tabii, var. Bunları işkenceci olarak değil de şahit olarak çağıralım, bunlara soralım ki, Naci Bey’e yapıldı mı bilmiyorum ama, herkese yapılmıştır, yani burada... Şimdi bunlara şunu özellikle sormak gerekiyor: “Ellerinizi uzatın, dayak yiyeceksiniz.” diyor adam ya, inanılmaz bir şey. Yani şimdi bunu normal bir insan yapmaz. Hadi diyelim, ben ideolojik, solcuları dövmekten zevk alırım diyelim. Ama kardeşim, bu adam geliyor, ülkücüyü de dövüyor, solcuyu da dövüyor, İslamcıyı da dövüyor, herkesi dövüyor. Yani demek ki bu bir yerden talimat alıyor “Bunları ezeceksiniz, iradelerini kıracaksınız.” diye. Bu irade kırma talimatını veren otorite kim? O bir müdür olamaz, o başındaki bir komutan olamaz, o komutanın da ileri bir ucu var. Behemehâl bunlar söyleyeceklerdir, yani o nereden geliyor ve nasıl yönlendirildi diye. Onlar ifade edildiği zaman birçok şeyi biz öğrenmiş olacağız diye düşünüyorum. Orada hapishane müdürleri C5’ten mesela bizim çok değerli Zeki Kaman’lar filan vardı, o arkadaşları biz çağıralım “Nedir şey, bu talimatları nasıl şey yaptınız? Bu dayak çeşitlerini nasıl bir eğitimden geçirerek yaptınız?” filan diye de bir soralım, onlardan da alalım cevabı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Öyle anlaşılmadığını biliyorum ama yarın tutanaklara geçer, siz zor duruma düşersiniz, “Hadi ben solcuları dövmekten zevk alıyorum.” Tırnak içinde o cümle yani. Hayır, o tutanaklar ileride... Sizin için öyle anlaşılmadığını biliyorum ama...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yani bu kadar da anlayamazsak, kusura bakma...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yok sizin için demiyorum.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Kimin için olursa olsun, hakaret sayarım kendime ya!

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bir dakika efendim, onu demek istemedim. Dedim ki, tutanaklara geçer, ileride zor duruma geçersiniz siz, maksadı aşan ifade...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 13

BAŞKAN – Şimdi, bir şey söyleyeceğim; aslında, gülerek söylenilen bir şeyin yüz ifadesini görmek başkadır, onu tutanaklarda okumak çok başkadır. Dolayısıyla bunun bir latife olduğunun kastı da belki açıklanmaya muhtaç bir konu.

Süleyman Çelebi Bey'in önerisini bu konuda kabul ettiğimizi söyleyelim. Şimdi, bütün bu sunulanlar alt komisyonların değerlendirip bize sunacağı konular, yani kimi dinleyecekler, hangi gerekçeyle dinleyecekler, bu konuyu ben de çok önemsiyorum. Çünkü, gerçekten o konuda yapılmış bir bilimsel çalışma var Ankara Üniversitesinin Psikiyatri Bölümünün, işkence mağdurları ve işkenceciler üzerinde yaptığı bir bilimsel çalışma. Çok ilginç sonuçlara ulaşılabilir ama dediğim gibi bütün bu konuları alt komisyonların kendi içerisinde değerlendirmesi sonucunda bize sunacakları hususlar olarak görüyorum. Daha kapsamlı bir çalışmaya başlanılabilmesi için de, dediğim gibi, uzmanların bir an önce belki başlaması gerekiyor.

Naci Bostancı Bey, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Çok teşekkürler.

Theodore Zeldin'in "İnsanlığın Mahrem Tarihi" diye bir başeseri vardır, Ayrıntı Yayınlarından çıkmış. İsmi böyle olunca zannedilebilir ki insanlığın tarihine şahitlik etmiş büyük insanları konuşturmuş ve o çerçevede bir tarih bilgisi nakletmiş. Hayır, öyle değil. Sıradan insanlarla görüşmüş ve onların aslında başkalarıyla ilişki kurarken görünür hâllerinden ziyade mahrem dünyalarına nüfuz ederek oradan insanlığın ortak hikâyesine ulaşmaya çalışmış, sevdiğim, çok önemli bir entelektüeldir.

Bizim yapmış olduğumuz çalışma bakımından ilgisi şu: Bizim bu çalışmada da aslında bizim dinlememiz ve konuşmamız gereken sıradan insanlardır, çok sayıda insandır, onların tanıklıklarıdır, işkence görenlerdir, tutuklananlardır, mahkemelerde yargılananlardır, darbelere maruz kalan, pasif, edilgen durumdaki insanlardır. Çünkü bir iktidar ilişkisinin, bir tahakkümün ne olduğunu ortaya koyacak olan, egemen durumdaki elitlerin bakışından ziyade, tabi olanların, boyun eğenlerin, boyun eğdirilenlerin, işkenceye maruz kalanların tanıklıklarıdır. Belki her ikisi bir arada ortaya konulduğunda çalışma, ne olup bittiğine ilişkin bize daha gerçek bir bilgi sunabilir. Fakat, bizim problemimiz şu: Komisyonun bu kadar zamanı yok, Komisyonun bütün bu insanları dinlemek için hem zamanı hem imkânı yok. Alanda çok sayıda film var, çok sayıda roman var, çok sayıda tanık var, çok sayıda hatıra var, bir taraftan yapılmış çalışmalar da var ama bunlar çok parça, bölük. Bu tür konulara ilişkin toplumsal bellek çalışmaları yapılıyor. Mesela Dersim'e ilişkin yapılmış bir toplumsal

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 14

bellek çalışması. Ermeniler 1915 olaylarına ilişkin çok ciddi çalışmalar yaptı, çok uzun yıllar boyunca yaptılar. Mesela 60 ihtilaline ilişkin ben okumalarımın hatırlıyorum, o kadar çok yayın vardı ki orada çok çeşitli sıradan insanların hayatlarına ve hâllerine ilişkin, neler yaşadıklarına ilişkin anlatımlar vardı. Bizim bütün bunlara ulaşmamız ve bunları rapora koymamız yine çalışmanın sınırlılığı çerçevesinde mümkün olmayacak. Ama bu Komisyon aynı zamanda ne olup bittiğine ilişkin toplumsal ve politik hakikati ortaya koyma iddiasına sahip olduğuna göre, bir öneri olarak, bu sıradan insanların daha uzun süreli bir çalışma çerçevesinde dinlenmesi, alanda ne kadar veri var ise, ne kadar özel çalışma var ise bunları toplaması yönünde bir öneri çıkarabilir. Ben baştan, sonuçta çıkartılabilecek önerilerden birisi olarak söylüyorum, bizim çalışmanın sınırlılığı çerçevesinde.

Diğer taraftan, görüyorsunuz, sürekli Komisyonun çalışmalarına ilişkin medya bizden bilgi almak istiyor, büyük bir beklenti var. Hatta bu beklenti öyle ki, bu Komisyon şapkadan tavşan çıkartırsa bu beklentiye karşılayamayacak, Boeing çıkarması lazım, 737 çıkarması lazım. Ancak o zaman böyle bir beklentiye karşılayabilir. Sürekli atılan her adım, yapılacak her çalışma çok, âdeta pornografik bir dikkatle takip ediliyor. Eğer bir süre daha böyle gidersek medyanın beklentisi ve kamuyla ilişki kurduğumuz unsur medya olduğu için gerilimi düşecek ve bu Komisyon sanki daha baştan çok da iş yapamayacakmış gibi görünecek. O yüzden bizim, hakikaten bir taraftan da bu kamuyla ilişkiler çerçevesinde birtakım somut çalışmalara da yönelmemiz lazım. bu somut çalışmalar derken, işin belge kısmı, belgeye yönelik çalışmalar, uzmanların yürüteceği faaliyetler tabii ki çok medyayla bizim ilişkilerimiz bakımından verimli olmayacaktır, daha uzun soluklu işlerdir. Onların daha çok odaklandığı dinlemelerdir. Fakat bir yöntem bulmak gerekir, yani kamuyu da bilgilendirmek, Komisyonun aslında yapmış olduğu çalışmalara ilişkin ilerleme sağlandığına dair kamuoyuyla ilişkileri besleyecek tarzda, işin o tarafını da düşünerek çalışmak lazım. Şimdi, buradan çıktığımızda da muhakkak bize sorular soracaklardır, bu da son derece olağan.

Ortak bir çalışma olduğu çok kesin, çıkarlarımızın ortak olduğu da kesin. Demokrasi ve özgürlükler konusunda aramızda bir fark yok. Geçmişte yaşananları belki yorumlarken derece farkı olabilir ama mahiyet farkı olmasını beklemiyorum. Fakat bu kamuoyuyla ilişkiler kurulurken medya üzerinden, belki insanların ve dinleyenlerin çok refleksi olarak ne olup bittiğini parti perspektifinden gördüklerine dair algı biraz da parti isimlerinin zikredilmesinden kaynaklanıyor. Belki komisyon üyeleri bu televizyonlara konuşurken parti ismini zikretmemeye dikkat ederler ve bu çerçevede yorumlarsa böyle hazır reflekslerin de ortaya

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 15

çıkmasına mâni olurlar. Aynı zamanda ortak çalışmayı da destekleyecek bir atmosferin teşekkülüne katkı sağlarlar. Kim, hangi işi yapacak, bunu modellemek çok önemli. Hakikaten, nasıl bir modelle gideceğiz, o aynı zamanda yapılacak işi de daha netleştirecektir. Her dönem, üç alt komisyonun da yapacağı çalışma çok kaotik bir niteliğe sahip. Ama bir model kurar isek, o çerçevede yürüeyebiliriz gibi geliyor bana. Biz 12 Eylülle ilgili aşağı yukarı şöyle bir model oluşturduk...

BAŞKAN – Beş dakikalık süreyi doldurduğunuzu hatırlatarak son cümlelerinizi rica edeyim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Öyle mi?

Modeli de birkaç cümleyle anlatayım. Alana ilişkin çalışma yapmış, bakışına güvendiğimiz bir akademisyen, eğer alana ilişkin de çalışmaları varsa bir tür moderatör olarak böyle bir rolü üstlenebilir. Çünkü siyasiler rol itibarıyla ancak supervizor olabilirler. Herkesin bir sürü koşturmacası var. İşin mahiyetine ilişkin müdahaleler olur, nasıl yürümesi gerektiğine yönelik fikirleri olur ama o işi baştan sona alıp götürmeleri zaman itibarıyla, ilgileri itibarıyla mümkün olmaz. Temel rolü üstlenecek bir akademisyenin disiplinine ve perspektifine sahip birisinin moderatör olarak işin bütününü üstlenmesi önemlidir. İkincisi, bir koordinatör gerekir. Koordinatörü geçmişte komisyonlarda rapor hazırlama tecrübesi olmuş birisinin üstlenmesi yerinde olur, çünkü bir rapor nasıl hazırlanacak, ne yapılacak, sadece şekli taraflarına ilişkin değil, görüşmeler, konuşmalar, tutanaklar vesaire onları bilmesi bakımından da önemli. Nihayet uzmanlar kesimi. Böyle üçlü bir ayak oluşturur isek onları sevk ve idare etmek, hangi kurallara yönelecekler, bunları tayin etmek mümkün olabilir. böyle bir model oluşturulabilirse her alt komisyon için, zannediyorum iş daha da kolaylaşır.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Cengiz Yavilioğlu Bey, buyurun.

CENGİZ YAVİLİOĞLU (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii yaşımız biraz ortalamanın altında olduğu için bazı şeylere şahitliğimizde eksiklikler olabilir. Şahitlikler üzerinden yapılan araştırmaların ben şöyle bir sıkıntısı olduğunu düşünüyorum: Şimdi, olaylar yaşandı. Sebeplerini ve sonuçlarını açıklığa kavuşturabilmek için kişiler dinlenecek, onlardan bilgiler alınacak, bu bilgiler daha sonra da belgeye dönüştürülecek, raporda kullanılacak. Hiç şüphesiz, bu önemli bir şey, her şeyden önce kamu vicdanının rahatlaması için önemli bir şey. Bir de düşüncülerin somutlaştırılması

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 16

açısından önemli bir şey. Belki ortak düşünceler oluşturulacaktır. Fakat, çok ayrıntılı dinlemeler bu şekilde, arkadaşlarımızın ayrıntılı olarak anlatmış oldukları biçimde, yöntemde yapılacak çalışmaların işin esasına yönelik çalışmaları biraz dışarıda bırakacak endişesi oluşturuyor bende. Çünkü darbeler hep 60'ta, 71'de, 80'de, 97'de vesaire buralarda tarihsel olarak sınırlı zamanlar içerisinde olup bitmiş şeyler değil. Kanaatimce esas önemli olan şey darbelere süreklilik kazandıran hususların araştırılması. Yani darbeler dönemlerle sınırlı bir şey değil, darbeler bu ülkenin her anında, her zamanında var olan şeylerdir. Darbelerin sürekliliği de kurumsal ve yasal düzen içerisinde olan şeylerdir. Yani hem kurumlar kendilerine yeni yeni görevler, her bir darbede yeni görevler ve özerkliğini daha da artırarak yeni güçler elde etmişler ve süreklilik kazanmışlar hem de bunlar anayasal, yasal yapılarla süreklilik kazanmışlar. Her bir darbe döneminin farklı gerekçesi olabilir ama dayandığı sistematiğe itibarıyla benzerlikler söz konusu. Bu benzerliklerin neler olduğunu aşağı yukarı hepimiz biliyoruz, askerî yönüyle, sivil yönüyle, partiler yönüyle, anayasal yönüyle, anayasal kuruluşlar itibarıyla. Bu çalışmalar içerisinde her bir darbe döneminde bu güç, kendisine özerk güç oluşturan, özerk alan oluşturan yerlerin nasıl değişime uğradıklarını, nasıl sürekliliklerini daha da güçlendirdiklerini belgeleriyle açığa çıkarmak lazım, bir de bu şekilde bakmak lazım. Evet, öbürü, şahısları dinlemek çok önemli, bulguları, belgeleri çıkarmak çok önemli. Dışarıda medya da bizden daha çok bunu bekliyor, yani "Kim, ne yaptı o dönemde?" bu sorunun cevabını bekliyor. Doğrusu bu beni çok fazla ilgilendirmiyor. Alacağız, tabii ki bunları bulacağız, konuşacağız, konuşturacağız, o döneme ilişkin şahitliklerini oluşturacağız ve bir bilgi, belge çıkacak önümüze. Fakat, beni ve benden sonrakileri ilgilendirecek olan şeyin bulunması lazım. Bu da bahsetmiş olduğum sistematik içerisinde, yöntem içerisinde oluşturulursa, bu bilgiler bu şekilde değerlendirilirse hem rapor sonrası belki icracı olan kesimlere daha net yapılabilecek şeyleri önermede kolaylıklar sağlanır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Cengiz Bey'e de.

Şimdi, alt komisyonlarla ilgili, alt komisyonların nasıl çalışması gerektiği konusunda önerilere yoğunlaştı konuşmalar genellikle. Bizim istediğimiz de zaten hangi kurumlardan, hangi bilgi ve belgeleri isteyeceğiniz, hangi uzmanlarla çalışacağınız, hangi olayları araştıracağınız konusunun hazırlanıp, üst komisyona getirilip burada bunların tartışılması şeklindeydi. Dolayısıyla bu önerileri alt komisyonlar eğer mümkün olursa, çalışmayı pratize etmek açısından söylüyorum, kendi aralarında tartışılar, yol haritası konusunda böyle olmalı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 17

şeklinde bir şey belirlerler ve getirirlerse üst komisyonda sadece kısa tartışmalarla bunları karara bağlamak şeklinde hareket ederiz, çok daha iyi olur diye düşünüyorum. Bu hafta içerisinde -en azından bu hafta yeniden bir toplantı yapmamayı öneriyorum- bu başlıklar altında hangi siyasi olayları araştıracaklar, yani cinayetler, kimleri dinleyecekler, nasıl bir yol haritaları olacak önemli. Dinlemeleri Meclisin ara vermesinden sonrasına bıraktık bu çalışma takvimi içerisinde, çünkü hakikaten bir yol haritasının çizilmesi önemli. Ama bazı isimler öncelikle dinlenebilir, gidilebilir. Bunları belirlersiniz, tek tek arada hiç şey olmayacak şekilde de karara bağlarız bugün olduğu gibi. Ama aslolan, aslında hani uzmanları şu açıdan da önemsiyorum: Biz bir önceki toplantımızda hangi hususların araştırılacağı konusunu, kritiklerini tartıştık ve karara bağladık. Bunlardan bir tanesi, örnek veriyorum, sosyolojik ve psikolojik nedenler. Şimdi, her alt komisyonun bir sosyolog, bir psikolog uzmana ihtiyacı var, bu ister akademisyen olabilir ister... Yani bunlar kurumlarda da olabilir. Direkt bunlara odaklanıp bu kriterler başlıkları altında siyasal yönleri araştırarak bir siyaset bilimci, medya yönü araştırılacak, araştırma merkezinden bir uzman... Yani bunlar olursa ve neyi araştıracakları konusunu kendi iç toplantılarında tartışıp vakalarla bize gelirlerse bu çok daha iyi olur. Hangi kurumlardan bilgi ve belge istenecekse bunları bir an önce isteyelim, çünkü bize ulaşması ve sizlerin tekrar değerlendirmeniz, bu yazıların hazırlanması da zaman alacak diye düşünüyorum.

Bunu bir kısa hatırlatma olarak söyledikten sonra İdris Bal Bey'e söz veriyorum.

İDRİS BAL (Kütahya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında benim söyleyeceklerimin bir kısmını siz şu anda tekrar ettiğiniz için uzatmadan hemen şunu söylemek isterim: Öncelikle konunun bütüncül ele alınması önem arz ediyor. Hatta bu bağlamda kısa bir olay anlatmak istiyorum. Master öğrencilerimden bir tanesi yarbay idi ve dönem bittikten sonra aynen şöyle dedi bana vedalaşırken: “Hocam, sizden çok şey öğrendik, teşekkür ediyoruz. Ama en önemli öğrendiğimiz şey, bu memleketi bizim dışında da sevenlerin olduğunu öğrendik, öğrendim.”

Burada işin hakikaten, sizin biraz önce söylediğiniz gibi, sosyolojik boyutu var, psikolojik boyutu var, eğitim boyutu var. netice itibarıyla bütüncül ele almak lazım. burada mesela 1 Ekim-25 Ekim arası siyasi aktörler, askerler, bürokratlar, mağdurlar ama aynı zamanda medya, eğitim camiası yani o yönlerden de birkaç tane kişinin dinlenmesinde ben fayda olduğunu düşünüyorum ve bir de amaç şudur: Bizim amacımız yani bu Komisyon neden kuruldu? Yani ürüne bakmamız gerekiyor. Yani tüm bu çalışmaların amacı, ürünü,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 18

sonucu, hedeflenen şey şudur: Geçmiş aydınlatma, tespitler yapma, zira, demokrasilerde herkesin yaptıkları yanına kâr kalmaz.

İkinci amaç ise bu tespitlerden yola çıkarak bundan sonra darbelerin önlenmesidir yani somut reçetelerdir. Dolayısıyla, gerek kişileri dinlerken gerek reçeteleri yazarken bence hangi faktörlerden dolayı darbe oldu ve darbe olurken devletin hangi dışısında, aktöründe teklemeye oldu ve biz bunu nasıl tamir edebiliriz ve bu darbe dönemlerinin hemen darbe sonrasında hangi yanlış uygulamalar, ekonomiye, siyasete, güvenliğe dair, demokrasiye dair, toplumsal bütünlüğe dair hangi büyük hatalar yapıldı, nasıl toplumumuza zarar verildi, yaralar açıldı, e öyleyse bunu nasıl tamir edebiliriz?

Dolayısıyla, daha ziyade faydacı bir zihniyetle yani bu çalışmalar neticesinde demokrasimizin çıtasının artırılması, her türlü, her yönde verilen zararların tamiri bağlamında, ne tür reçeteler yazabiliriz bağlamında, gerek dinleme aşamasında gerek rapor aşamasında gerek bilgi toplama aşamasında bu sonuca yönelik bakmamızda fayda olduğunu düşünüyor, teşekkür ediyorum.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) - Sayın Başkanım, bir şeyi kısaca... Çok özür diliyorum.

BAŞKAN – Buyurun Cengiz Bey.

CENGİZ YAVİLIOĞLU (Erzurum) – İşçi sendikaları, işveren sendikaları ve üniversiteler, bunlar çok konuşulmadı. Hâlbuki darbe dönemlerinde onların almış oldukları konum oldukça önemli yani işçi sendikaları, işveren sendikaları ve üniversiteler.

BAŞKAN – Benim notlarımda var. Zaten “STK’lar” diyoruz araştırma şeyinde. “STK’lar” deyince aslında üniversiteler, hepsi bir. Yani ben bu konuda, dediğim gibi, kapsamlı bir çalışmanın öneriler şeklinde üst komisyona getirilip tartışılmasını bir kez daha...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Usul hakkında bir şey söyleyebilir miyim. Çok özür dilerim.

Arkadaşlar, ben hayatta hiçbir şeyin zor olmadığına inanıyorum. İki bir işimizin zor olduğunu, araştırmanın çok imkânsız olduğunu söylemek bana dokunuyor ve hakikaten, hiç zor bir şeyle de ilgili şimdiye kadar karşılaşmadım.

Kaldı ki bana göre, en basit mevzuyu biz çözeceğiz. Cidden çok basit, o kadar kolay ki; dokümanlar bakımından kolay, imkânlar bakımından kolay, bir de artık böyle bir ortam da kalmadığı için insanlarla konuşabilmek de çok kolay. İki bir işimizin zor olduğunu söyleyince benim içim kararıyor; kaçarım buradan, başkasını getirirsiniz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 19

BAŞKAN – Mehmet Şeker Bey, buyurun lütfen.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben, işimizin zor olmadığını, kolay olduğunu söyleyerek başlamak istiyorum. Ben teşekkür ederim.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Moramız yükselsin.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Şimdi tabii ki çok geneli konusunda, nasıl bir yöntem izleyeceğimiz hakkında aşağı yukarı hemfikiriz, bir sıkıntımız yok. Benim burada sadece eklemek istediğim şey şu: Dinlemek istediğimiz ya da bilgisine başvuracağımız toplumdaki popüler insanlar, bu bizim aslında Komisyonumuzun da amaçlarından birisi. Nasıl bir amacımız var? Naci Bey de bahsetti, eğer sosyal bir destek, psikolojik bir destek, kamuoyunun desteğini istiyorsak biz bu işi gündemde tutmalıyız. Zaten yurt dışındaki basının da yazdığı şeydi, Türkiye...

BAŞKAN – Çok özür diliyorum, bir söz söylemek lazım.

Biz tutmalıyız ama biz yönetmeliyiz, medya bizi yönetmemeli.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Tabii, tabii.

BAŞKAN - Eğer biz doğru yönetebilirsek, gerçekten istediğimiz, her gün de televizyonlara çıkılabilir, üyeler de çıkabilir. Bence hiçbir sakıncası yok bunların ama dediğim gibi, hangi ölçekte? Onların istediği ölçekte mi gündemde olacağız? Yani “Demirel’i dinleyecek misiniz?” Bütün mesele bu mu gibi değil de yani biz kendi yöntemimizi ve yolumuzu çizersek, kamuoyunu biz yönlendiririz.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Yani “İş biz idare edelim.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Biz idare edelim diyorum, kamuoyunu biz idare edelim.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Haklısınız, hemfikirim.

Burada bizim oluşturacağımız en önemli olaylardan birisi, Batı basınında da çıkan şeyler, “Türkiye darbeleriyle, darbecileriyle yüzleşiyor.” diye bir yazı çıktı. Türkiye kamuoyu da böyle düşünüyor. Burada tabii, darbeleri önlemek... Nasıl önleyeceğiz? Bir silahımız yok, tankımız, topumuz yok ama işte kamuoyuyla önleyeceğiz. Belki sonuçta da şunu çıkartacağız: Darbeyi yapanı suçlamak kolay ya da o günkü bürokrati, o günkü siyasiyi suçlamak kolay ama işte toplum olarak 75 milyonuz, eğer bir ülkede darbe varsa, antidemokratik uygulamalar varsa hepimiz suçluyuz.

Bizim burada kamuoyunu gerçekten canlı tutmamız lazım. Türkiye’de darbenin önündeki en büyük engelin sivil toplum olduğunu, kamuoyunun olduğu ve bütün Türkiye’deki

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 20

fertlerin bir darbe yapan general kadar, Türkiye'deki Cumhurbaşkanı kadar, Başbakan kadar, bakanlar kadar da aslında etkili bir insan olduğunu kamuoyuna anlatabilmemiz lazım yani bir sivil olayı başlatabilmemiz lazım. Örneğin, Boris Yeltsin Rusya'da tankın önüne yattı. Biz de bu bilinci verebilmeliyiz topluma yani tankın önüne yatacak, darbenin karşısında duracak... Siyasi görüşü ne olursa olsun, bakın burada biz dört siyasi partiyiz, hepimiz mağduruz darbeden. Hiçbir tane birimizin yanında olmadı bu darbe, birimizi yukarı çıkartmadı, birimize destek olmadı, hepimizi cezaevine koydu, hepimize baskı uyguladı, birilerini zengin etti. Bugün de şu anda da birilerinin kafasında "Ya, şu bakanın da ayağını kaydırayım, bu bakanın yerine de ben tanıdığım şu bakanı getireyim, o da benim işlerimi takip etsin." anlamında bir düşünce içerisinde olabilir.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Çok normal.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Gayet normal bir şey bu. İşte biz bunu, Türkiye'deki insanların kafasına bu algıyı yerleştirmeliyiz. Bu Komisyon bunu yapabilirse, bence suçluları bulmadan daha önemli olan şey bu. Bunu yerine getirmemiz gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, bir cümle...

BAŞKAN – Sadece bir cümle için.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – 1535, Fransız düşünür La Boteite'nin "Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev" diye çok önemli bir kitabı vardır. "Tiranı orada tutan kendi gücü ve askerleri değildir, halkın gönüllü kulluğudur." der, önemlidir hakikaten, çok çeşitli çevrelerin sorumluluğu, buna da bakmak lazım.

BAŞKAN – Kesinlikle.

İdris Şahin Bey...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Değerli Başkanım, saygıdeğer arkadaşlar; demin konuşulan konularda, işin açıkçası, 28 Şubat Alt Komisyonu olarak nasıl bir çalışma usulünü tertipleyeceğimiz noktasında bir çalışma yaptık; Feyzullah Abi'yle olsun, Yaşar Bey'le konuşma imkânlarımız oldu, Mehmet Bey'le de dün Yaşar Bey konuşmuş. Mesela çok net olarak şu anda burada dillendirdiğimiz konuların hepsi, ilk başta veri toplamayla başlamamız gerekiyor. Yani bu verileri nereden alacağız? Mesela MİT kayıtları, Genelkurmay Başkanlığı istihbarat arşivleri, Jandarma Genel Komutanlığının istihbarat arşivleri, Emniyet Genel Müdürlüğünün arşiv kayıtları, gazete arşivlerindeki darbeler, manşetler, köşe yazarları, sendikalar, dernekler, vakıflar ve bu platformların beyanatları ve eylemleri, siyasi partilerin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 21

konuyla alakalı yetkili organlarından yapılan açıklamalar, yine Genelkurmay Başkanlığının o günün şartlarındaki değerlendirmeleri, YÖK ve üniversitelerin toplantıları, aldıkları kararlar, basın açıklamaları, toplantı ve gösteri tarzı eylemleri ve öne çıkan isimler. Veri toplamada öncelikle bunları bir toplayalım, ondan sonraki aşamada ifade aşamasına geçelim. Elimizde bir veri olmalı ki çağırdığımız kişilere bir soru soralım.

BAŞKAN – Neyi soracağımızı bilmemiz gerekir tabii.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) - Yani buralarda da, ifade aşamasında da toplanan verilerde üst düzey sorumluluğu tespit edilen isimlerin ifadelerine başvuralım -veriler de bize mutlaka bir ipucu verecektir daha net bir şekilde- ve ondan sonraki aşamada da bunları değerlendirmek için, “Neler yapılmış darbeler sonrasında?” Darbe zihniyetinin kalıcı hâle gelebilmesi için, mesela 28 Şubattan sonra bir kısım kanunlar, yönetmelikler, tüzükler çıkartılmış ve bunlar peyderpey uygulamaya konulmuş. Bunların tespitinin yapılmasının, çıkartılan tebliğlerin yapılmasının doğru olacağını düşünüyorum. Sonrasında da mal varlıklarının incelenmesi, özellikle olayın tarafları olan kişilerin yani darbe öncesi ve sonrasında mal varlıklarında çok ciddi yükselmeleri olan kişiler var, bunları tespit edebilme imkânlarımız var. Bunlar da Başkanımızın ifade ettiği gibi, işte buradaki uzman kişilerce, bankalardan yapılan araştırmalarla ortaya çıkacak hadiseler. Özellikle 28 Şubat sürecindeki bir kısım bankaların kurulması, daha sonra batırılması, içlerinin boşaltılması ve darbecilerle olan bağlantılarını da bu şekilde tespit edebilmek.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – İsmi duyulmamış bir sürü adalarda banka kurulmuştu yani.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) - Ve ondan sonraki aşamada da darbelerin etkilerini değerlendirmenin bir yol haritası olarak yani bizlerin “darbenin öncesi, darbe evresi ve sonrası” dediğimiz çalışmalara da ışık tutacağını ifade etmek istiyorum ve bir de yine 28 Şubatla alakalı -Sayın Başkanım, bizim yine burada hukukçu büyüklerimiz var- özellikle görülmekte olan davalar noktasında, mutlak surette bu süreçle alakalı davaların iddianameleri alınmak suretiyle veyahut da orada, içeriğinde ne varsa mümkün mertebe onlara dokunmadan... Çünkü bizim, yetkimizi Anayasa’dan, İç Tüzük’ten alan bir Komisyon olarak Anayasa’ya aykırı bir eylemin içerisinde de olmamamız gerekiyor.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Bir darbede biz vurmayalım, bir darbede biz yapmayalım.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) - Yani kesinlikle.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 22

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) - Genlerimizde var.

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Yani şikâyetçi olduğumuz bir konuyu kendimiz de gerçekleştirmeyelim diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Süleyman Çelebi Bey, buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, artık somutlaştırmak adına söylemek istiyorum. Burada konuştuğumuz birçok konuyu aslında alt komisyonlarda konuşup flu tartışmalar yerine, birbirimizle sohbet etme yerine daha net bir yapıyla buraya gelmeliyiz.

Aslında buralara hepimizin önerileri bir şekilde geliyor, benim de birçok önerim var. Yani Hanefi Avcı'nın, işte 12 Eylülün önemli bir işkencecisi olduğu biliniyor, söyleniyor veyahut da böyle midir bilmiyorum, ön yargı açısından ifade etmiyorum. Yani Mehmet Ali Ağca, işte Abdi İpekçi cinayetinin önemli bir unsuru olarak biliniyor ama arka penceresine yani bunu açmak. Haluk Kırıcı... Yani isimlendirme anlamında bunları söylemedim ama bunları biz aslında... Bunu ifade etmemin nedeni, burada flu bir tartışma yapmadan netleştirmeye ve artık hangi isimlerse... Yani Kahramanmaraş'ta örneğin, 2 milletvekili arkadaşımız konmuş ama esas diğer bir unsuru da var yani Kahramanmaraş'ın diğer bir boyutu var, o süreç nasıl hazırlanmış? O arkadaşlar buraya dâhil ediliyor, alalım ama diğer unsurların buraya dâhli ne olmuştur?

Uzatmadan, bir an önce, komisyonlar, alt komisyonlar daha somut bir şekilde buraya gelmeli, alt komisyonda yapacağımız tartışmaları burada değil, burada artık daha proje bazlı bir noktaya gelmek. Yani şimdi, son yapılan bir araştırma var yani darbeleri, bunu konuşuyoruz ama yani işte, askerlerle ilgili sorulan kamuoyu araştırmasında yüzde 88 “Askeri seviyoruz.” diyor, “Ama kışlayı da seviyoruz.” diyor.

Şimdi, kışla yapısıyla esas görev kimliğini doğru herkes tanımlar ve buraya sivil yapıları da esas unsurun bu olduğunu doğru projelendirirsek o zaman sivil ayağını doğru ararız ve artık sivil iradenin ne olacağı daha net ortaya çıkmış olur.

Dolayısıyla, ben hem takvim açısından söylüyorum hem de artık işe başlamalıyız noktasından söylüyorum. Biraz önce önerilen isimler var. Buna o tarihte... Şimdi, Komisyonda, burada belki söylenmemiş isimler vardır ve hayattadır, sağlıklıdır. O yetkilendireceğimiz gruplar adına alt komisyondaki bütün gruplar oraya gitsinler ama diğer bir insanla görüşmesi gerekiyorsa görüşsünler çünkü bazıları tamamen bir darbeye ilgilidir yani

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 23

61’le ilgilidir. Mesela Süleyman Demirel öyle değil. Süleyman Demirel bütün süreci biliyor ama diğeri, 60 darbesiyle ilgilidir ve 60 darbesinin...

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Süleyman Abin biliyor da hiç söylemez.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – O ayrı bir şey. Yani söylenip söylenmeyeceğine de ön yargıyla bakmadan, hani ne elde edebiliyoruz, buradan bir ürün çıkıyor mu, maksat hasıl oluyor mu? Olmuyorsa başka hangi yollara da başvururuz? Bu bizim için de bir deneyim olmuş olur, hani bir başlangıçta olur yani nerelerde bir kopukluk var. “Bizim Süleyman Demirel’den –örneğin, hani şimdi söylendiği için söylüyorum- alamadığımız ne var ama nereye ulaşmalıyız?”ı da arkadaşlar görebilirler diye düşünüyorum.

Ben artık somutlaştırmanın gereğine inanıyorum.

BAŞKAN – Çok doğru, kesinlikle.

Ahmet Toptaş Bey, buyurun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Değerli arkadaşlar, yine kendi aramızda sohbet gibi oluyor ama yararlı bir değerlendirme de yapıldığı kanısındayım ancak bir eksikimiz var gibi geldi bana.

Şimdi “darbeler” dendiği zaman, benim şu ana kadar yapılan konuşmalardan, “Sanki askerler darbe yaptı, sonra öbür darbeyi tetiklemek için yeni darbeler yaptı ve bunları engellemek.” gibi, “Bunu engellemek için sosyal, siyasal tabanı nedir, ekonomik tabanı nedir, bunlar üzerinde bir araştırma yapıyoruz.” gibi geldi bana. Hâlbuki değil bana göre.

Darbelerin iç dinamikleri kadar ve hatta ondan daha önemli dış dinamikleri var. Yani Türkiye’nin NATO’ya girmesiyle birlikte Sayın General bilirler, Alman sisteminden askerî sistemimiz Amerikan sistemine dönüştürülmüştür. Amerikan sistemine döndükten sonra yukarıda bir Sovyet tehdidi vardır. Yukarıdaki Sovyet tehdidiyle Amerikan çıkarları birbirini etkilemiştir. Dolayısıyla, Türkiye Amerika’yla ilişkiye geçtikten sonra Türkiye’nin ekonomik olarak bir ağır sanayi hamlesi yapması, Türkiye’nin bir sanayi hamlesi yapması -en azından- engellenmiş, bir tarım ülkesi olarak kalmaya devam etmesini sağlamak için bir sistem oluşturulmaya çalışılmış.

Şimdi bunun hiç mi önemi yok? Yani burada Amerika’nın etkisinin, NATO etkisinin bu darbeler üzerinde, bu darbelerin gelişme noktasında çok önemli etkileri ve katkıları var çünkü dış konjonktür Türkiye gibi bir ülkeyi her zaman elinde tutmak isteyen bir gücün Türkiye üzerinde ihtiyacı olur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 24

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – İlk günlerde onlardan bahsedildiği için girilmedi. Yani onların hepsi... Temel faktörlerden birisi...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Ama şimdi geldiğimiz noktada yani sürekli bir asker... Yani bunu da derken şunu da yapmamalı, şundan da kaçınmalıyız: Yani askerlerin tümü darbeci gibi bir imaj yaratılması...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) - Yanlış diyorsun.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Hayır, kaçınmalıyız diyorum Sayın Hocam, bundan kaçınmalıyız. Yani bunun üzerine çok fazla durduğumuz zaman biz “Askerlerin yapacağı bir darbeyi önlemek için ne gibi tedbirler alabiliriz komisyonu” hâline dönüşürüz, onu söylemek istiyorum.

Ondan sonra bunun devamı var. Yani 27 Mayısı yapan darbeciler birçok subayı emekli etmişler ama birçoğunu, bunlardan daha başarısız, daha az kıdemli, daha kıdemi öbürlerinden daha az başarılı olanları devam ettirmişler. Hangi etkiyle devam ettirmişler? 12 Marta, 12 Eylül'e baktığımız zaman, 27 Mayıs'ta emekli edilmeyen subayların işin içinde olduğu... Yani bunun, orduda da belli güçlerin kullanabileceği bir yapının oluştuğunu ve bu yapı nedeniyle bu darbelerin tetiklendiğini, sürekli hâle geldiğini görüyoruz.

Dolayısıyla, yani Türkiye'nin dış ilişkileri, dış dinamikleri en azından iç dinamiklerinden, hatta bana göre iç dinamiklerinden çok daha önemlidir. Bu konuyu göz ardı ederek devam edersek şeye sadece askerleri buluruz, hangi asker yapmış, hangi asker hangi bildiriye yayınlamış, hangi asker kimi yakalamış, bunlarla uğraşmak durumunda kalırız ki verimli olmaz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Alt komisyonların çalışma kriterlerini belirlerken araştıracakları konu şablonları içerisinde “iç ve dış etkenler” dedik ve uluslararası sistemin dönemsel gelişmelerine ve etkilerine bakılacak zaten. Bu alan da dediğim gibi, en önemli başlıklarımızdan bir tanesiydi. Dolayısıyla, yine alt komisyonlar bu başlıklara da baksın diye düşünüyoruz.

Söz talebi?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Çok sadece usul hakkında bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN - Usul hakkında mı?

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Çok özür dilerim.

Şimdi arkadaşlar, olay şu...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 25

BAŞKAN – Bir de esas hakkında da rica edeyim Feyzullah Bey.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Esas hakkında da aslında şeydir bu.

Bana bir gün bir yazı geldi birinden, dediler ki: “Kaymakam bey falanca ilçede şöyle bir yazı göndermiş.” Ben yazıyı okudum ve kaymakam beyin yanına gittim. Yani bize örnek olması bakımından söylüyorum. Kaymakam bey diyor ki: “Belediyeden içeriye başörtülü kimseler sokulmayacak.” Aynen tabir bu, yanımda duruyor hâlen. Kaymakam bey şimdi başka mevkilerde olduğu için ben ismini açıklamak istemiyorum ama çok üzüldüm, yanına gittim. Anadolu’da bir ilçede. Dedim ki: “Sayın Kaymakam, yani şimdi siz böyle bir dindar ilçede böyle bir emri gönderdiniz belediye başkanına. Hâlbuki sizi de ben biliyorum ki dindar bir insansınız.” Maalesef durum bir de bu. Yani bunlar çok önemli şeyler. “Bunu niye yazdınız? Kanunda yok, sana böyle bir genelge gelmemiş, emir gelmemiş.” “Efendim, gelen emri ben böyle yorumladım.” dedi. Yani insanların zafiyetlerinin uygulananlardan daha üstünde olduğunu da bilelim ve insanı inceleyeceğiz biz. Bu çok önemli, biz insanı inceleyeceğiz. Her şeyi de “Arkasından mutlaka büyük şeyler var.” diye de düşünmeyelim, bazen çok basit, insan çıkıyor. Bunu da iyi bilmekte yarar var diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, kısa bir açıklamaydı.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Özcan Yeniçeri Bey...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Şimdi ben size bir iki tane şey okumak istiyorum: “İktidarın başında olan gözü dönmüşler biliniz ki bu millet sizleri dize getirecektir.” 1958; “Böyle bir iktidar cehennemin dibine gitmelidir.” 1959; “İktidarı aldığımız takdirde sokaklarda leşi sürünmeyen siyaset adamı kalmayacaktır.” 1960, bunu bir milletvekili söylüyor; “Kendisini bu milletin efendisi sayanlar, yarın benim yattığım hapishaneyi boylayacaklardır.” “Bunlar cinayet tertipçileridir.’ diyoruz, çıkıp cevap bile vermiyorlar.” Bunlar siyasi konuşmalar yani milletvekillerinin konuşmaları.

Şimdi ben size bir şey söyleyeyim yani bu meseleyi bizim kökten algılayıp onun üzerine gitmemiz lazım, biz de biraz oraya bir modellik yapacağımız için bunu çok kısa olarak ifade etmek istiyorum.

Şimdi, şöyle baktığınız zaman, normalde ana, kronik yani bugünün gözlüğüyle dünü eğer biz algılamaya başlarsak büyük bir yanılgıya düşmüş oluruz. O zaman olgu başka şey olur, bizim algımız başka şey olur. En tehlikeli, olgu ile algı arasındaki makasın açılmasıdır. Bu çok vahim bir durum yaratır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 26

Şimdi ben şöyle dışarıdan baktım, bu Komisyona girdikten sonra tam beş tane kitap okudum ve Mecliste bu konuyla ilgili ne kadar yayın varsa -on beş yirmi tane- aldım yani onu da söyleyeyim ve önemli, kanaatlerimde çok büyük bir değişiklikler oldu onları okuduktan sonra yani o psikolojik ve ruh hâliyle ve bana şimdi şöyle bir soru sorsanız, deseniz ki: “Türkiye’de en iyi insanları getirsek -yani böyle süttten çıkmış ak kaşık gibi- cumhuriyetin kurulmasından sonra devam etmiş olsaydı ve biz tek partili hayattan, işte San Francisco sonrası dışarının da zorlamasıyla çok partili hayata geçme sürecinde Türkiye’de darbe yaşanmaz mıydı?” diye sorsaydınız, hayır derdim, yaşanırdı.

Şimdi darbe Türkiye'nin kaderi miydi? Bana göre kaderi değildi ama yapısal, kurumsal ve kültürel müktesebat, darbeyi gerekli ve zorunlu kılan bir boyuta getirdi.

Şimdi demokrasiye geçmişsiniz, demokrasi nedir diye bilmiyorsunuz. Çok enteresan bir şey. İktidar iktidarlığını bilmiyor, muhalefet muhalefetiğini bilmiyor ve baktığınız zaman görüyorsunuz, burada söylememe gerek yok, burada muhakkak okurum adamların ifade ettikleri sözler var elimde, notlarını aldım ve dolayısıyla, yapı müsait olursa sizin yapacağınız tekniklerle ya da uygulamalarla darbeyi engelleme veya demokrasiye müdahaleyi engelleme imkânı yok. Bizim demokrasi olgunlaştıkça aynı zamanda diğer kurumların da buna paralel olarak aynı biçimde kendisini duruma uydurması gerekiyor.

Şimdi bizde “entropi” diye bir kavram var yani sistemin bozulmaya doğru gitmesi -termodinamiğin iki numaralı kanunudur- nihayet boğulup ölmesidir. Bütün sistemler ölümcüldür, “Nefisler ölüm tadıcıdır.” diye Kur'an'ı tabirle de bu entropi kavramı bir anlamda ifade ediliyor.

Şimdi, eğer sistem dışarıdan bilgi, enerji, materyal ve malzeme alırsa, dışarıdan kendisini takviye ederse, ölmek üzere olan sistemler dışarıdan almış olduğu enerji, bilgi ve materyalle kendilerini yenileyebilirler ve entropiyi negatif hâle getirebilirler, “Olumsuzlu olumsuzlayarak olumlu hâle getirmek.” diye ifade edilebilir bu durum.

Dolayısıyla, bir kötüler var, bir de iyiler var. İşte “Bu kötüler zaman zaman müdahale ediyor, darbe yapıyor.” şeklindeki veya işte “Demokrasiyi kesintiye sokuyor.” şeklindeki basit algıdan bizim kurtulmamız gerekiyor. Bunu bizim cumhuriyetin ve halkımızın geçmişten gelen kültürel yapısıyla, tarihsel müktesebatıyla ve yaşadıklarıyla çok yakından alakalı olduğunun farkında olarak ele aldığımız zaman, sorunu büyük ölçüde doğru bir yerden ele aldığımız ortaya çıkmış olacak. Bunun çok önemli olduğuna dikkat çekmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 27

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Selçuk Özdağ Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, birincisi şu: Elli yıldır darbelere maruz kalmış olan bir Meclis var, darbelere muhatap olan bir Meclis var, şimdi ise darbelerle ilgili Darbeleri Araştırma Komisyonu kurabilecek kadar demokrasiyi içselleştirmeye çalışan bir Meclis var karşımızda. Bu çok önemli psikolojik bir eşik. Türkiye’de siyasi partiler kurulduktan sonra, çok partili hayata geçtikten sonra demokrasi kültürü bir anda neşet etmiyor, oluşmuyor. Siyasi partiler bir hizmet aracı olarak değil de sadece ulaşılması gereken bir gaye olarak takdim edildiği için de tarih şuurunuz da oluşmadığından mütevellit ve demokrasi şuurunuz oluşmadığından mütevellit, siz bu sefer bunu kavga aracı hâline dönüştürüyorsunuz.

Şunu söyleyeceğim: Şimdi burada Süleyman Çelebi Bey bize bir not göndermiş, Komisyon Başkanlığına çalışmasını takdim etmiş. Demokrat Partililer ve Cumhuriyet Halk Partililer eğer demokrasiyi içselleştirebilmiş olsalardı veya tarih şuuruna sahip olabilseydiler siyaseti bir hizmet aracı olarak değerlendirirler, darbecilere malzeme hazırlamazlardı. Dış boyutları da vardık mutlaka ki darbelerin ama ne olduysa bu topraklarda oldu, bu askerler yaptılar bu darbeleri. Arkalarında sermaye vardı, arkalarında medya vardı, arkalarında siyasi partiler vardı, siyasi partileri çatıştıran yapı vardı veya çatışanlar vardı. Birileri samimi olarak çatışmış olabilir, birileri de ajan provokatör olarak görev yapmış olabilir siyasi partilerde. Ya, zaten bu Darbeleri Araştırma Komisyonu, sonunda, bazı partilerin kişileri, bazı ideolojilerin insanları... Bazı ideolojiler çıkacak karşımıza ve bunlardan bir kısmı samimi olarak ideolojisine inandığı için kavga etti, mücadele etti, bir kısmı ise kullanıldı, bir kısmı ise görev yaptı.

O nedenle, burada suçlamalarla bir yere varamayız. Demokrat Partililerin de suçu var, CHP’lilerin de suçu var, sağcıların da suçu var, ülkülerin de suçu var, solcuların da, devrimcilerin de suçu var, suçluları var, MSP’nin de, MHP’nin de, Adalet Partisinin de, CHP’nin suçu ve suçluları var ama aynı zamanda idealistleri var bu insanların. Buna rağmen, bütün bu suçlulara rağmen birilerinin gelip darbe yapması gerekmiyordu ve Türkiye’de demokrasiyi askıya alması gerekmiyordu.

Şimdi burada Süleyman Bey’in bazı ifadeleri var. Bunlar, böyle ön yargılar iyi değildir, kesin kanaatler iyi değildir. Darbeleri Araştırma Komisyonunda dört ay sonra bir kanaat hasıl olacak, bir sonuca varacak, daha sonra bizler bunu yorumlamaya devam edeceğiz. Birileri

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 28

bizim gibi düşünmeye devam edecek, birileri de bizim gibi düşünmemeye devam edecek veya birilerinin kanaati değişecek, birilerinin kanaati ise aynı istikamette devam edecek. Yani burada ülkücüleri suçlamaya gerek yok. Ülkücülerin de suçları vardı. Geçen gün bana sizin bir milletvekili arkadaşınız televizyonda şunu söylediği zaman “Siz Menderes’i, Fatin Rüştü Zorlu’yu, Hasan Polatkan’ı iadeitibar da bulundunuz Türkiye olarak ama Deniz Gezmişlere bulunmadınız.” deyince ben de şunu söylemiştim: “Ben kendime de iadeitibar istemiyorum, Biz suçluyduk, suçlarımız vardı. Bilerek veya bilmeyerek hukuku çiğnedik ancak bizim mahkeme kararlarımızı yok hükmünde sayabiliriz ama iadeitibar şöyle olur: Sizi millet seçer, sandıkla gelirsiniz, millet sizi alaşağı etmeden askerler gelir sizi alaşağı ederse o millet de alaşağı edilen kişilere iadeitibarda bulunur.” Adamlar öldürüldü, insanlar bombalandı, evler bombalandı, okullar iptal edildi, boykotlar yaptık, yapıldı. O nedenle, ön yargılar iyi değildir, kesin kanaatler iyi değildir. “ODTÜ’deki baskını işte ülkücüler yaptı, solcular yaptı...” Hepimizin suçu vardı, sağcıların da vardı, solcuların vardı. İyi niyetle yapılmış olabilir, kötü niyetle yapılmış olabilir ama böyle topyekûn ülkücüleri suçlayarak, topyekûn devrimcileri suçlayarak bir yere varacağımız kanaatinde değilim. O ülkücülerin içerisinde yanlış yapanlar da olmuştur, o devrimcilerin içerisinde adam öldürenler, bombalayanlar, okulları boykot edenler de olmuştur.

Onun için, spesifik olaylara girmek yerine bütüncül bakmak daha doğru diye düşünüyorum. Bu tür değerlendirmelerde de meseleyi kişiselleştirmemek, meseleyi belli bir ideolojilere yüklemek de doğru değildir. Zaten Darbeleri Araştırma Komisyonunun görevi de budur, darbelerin arkasındaki yapıyı araştırmaktır. Görünen kısmı biliyoruz biz, dövuştük, kavga ettik, siyasi partiler dövuştü, 60 oldu; siyasi partiler kısmen dövuştü, ideolojiler ortaya çıktı, 71 oldu; ideolojiler dövuştü, mezhepler dövuştü, etnik yapı ortaya çıktı, 80 oldu; daha sonra da irtica diye –tırnak içerisinde- yatak hikâyelerinden şeriat tehlikesi çıkartan bir grup oluştu, 28 Şubat meydana geldi. Biz bunları biliyoruz. O nedenle, birbirimizle ilgili kanaatler serdederken kesin hükümlerle kanaat serdetmemeyi tavsiye ediyorum ve istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Selçuk Bey’e.

Zaten bu Komisyonun bu anlamda da her şeyden önce kategorik olarak karşı çıkma bilincine sahip olması gerektiğini düşünüyorum yani yoksa darbeleri kategorik olarak karşı durmadığınız takdirde bir şey oluşturabilir diye düşünüyorum.

Naci Bostancı Bey, buyurun lütfen.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 29

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Çok teşekkürler.

Aslında biraz zihinleri dökme seansına dönüştü bir bakıma. Ben de bu çerçevede birkaç cümle edeyim.

Bu eski Yunanlı düşünürlerden Heraklit'in veciz bir sözü vardır "Karakterimiz kaderimizdir." diye. Kaderi tayin eden, hakikaten, kişisel olarak da toplumsal olarak da karakterdir.

Türkiye'nin toplumsal, politik ve iktisadi ortamı her neyse siyasal yapısı, siyasal anlayışı, iktidar ilişkileri de o çerçevede teşekkül eder. 60 ihtilali kaçınılmaz bir kaderdir, 71 12 Martı kaçınılmaz bir kaderdir. Biz geçmişî yargılamaktan ziyade, hem geçmişî anlamaya çalışacağız hem de geleceğe konuşacağız.

Şöyle ki: Mesela Orta Çağ'da en merkezi yapı, en hiyerarşik örgüt kilisedir, kilise egemendir. Türkiye'de Osmanlının çöküş döneminden şu yakın zamanlara kadar en etkili kesim askerî bürokrasidir. Millî Mücadeleyi de onlar yürütmüştür. Anadolu Rumeli müdafai hukuk cemiyetleri onların önderliğinde kuruldu. Bu kesim kendisini hem devletin sahibi görüyor, iktidar ilişkilerini temellük ediyor hem de bunun ortamını oluşturmak adına birtakım girişimlerde bulunuyor, kendisini de meşrulaştırıyor. Eğer bir toplumda en merkezî güç askeriyeysen, sivil toplum teşekkül etmemişse, siyasi partiler toplumun derinliğine nüfuz etmiş değilse, orada darbelerin olması kaçınılmazdır. Bu sadece zihnî olarak demokrasiye ilişkin fikir antrenmanı yapmak veyahut demokrasiyi öğrenmek, demokrasinin nasıl bir rejim olduğuna dair siyasi elitlerin bilgi sahibi olmasıyla çözülebilecek bir iş değildir. Maddî şartlar nihai olarak kendi hükmünü yürütür. Bugün Türkiye eğer darbelerden uzaksa bizim kişisel olarak demokrasi kültürüyle daha fazla karşılaştığımız için değil, Türkiye toplumsal, iktisadi ve politik dinamikleriyle, karakteri itibarıyla daha farklı bir Türkiye olduğu içindir.

Biz yakın tarihe bakarken aslında tarihçilikte iki yöntemle davranacağız. Bunlardan birincisi, Özcan Bey'in de ifade ettiği gibi, kendi şartları içerisinde görmektir. Çok doğru, olup biteni o günün şartları içerisinde değerlendirmek. Bu bir yere kadar mümkündür. Sonuçta biz bugünün insanlarıyız, bugünün içindeyiz. İkincisi de bu Michel Foucault Fransa'da çok önemli tarihçilerden birisidir. Günün şartları çerçevesinde geçmişî okumaktır. Bizim bir tarafıyla da yapacağımız budur: Geleceği konuşurken, evet, geçmişî kendi şartları içinde anlayacağız ama eğer geleceğe ilişkin de normlara dair bir şey söylemezsek sonuçta herkesi meşrulaştırırız, deriz ki: Tabii, kaçınılmazdır, darbe olur. Şimdi olmuyor, o da kaçınılmazdır. Söyleyecek lafımız olmaz. Dolayısıyla iki tür yöntemi sentezleyen bir perspektif gerekir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 30

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Bal, son söz olarak.

İDRİS BAL (Kütahya) – Konuşmalarımız, farklı partilerden arkadaşlarımızın ortaya koyduğu görüşler gösterdi ki neticede amacımız, üzüm yemek, geçmişini aydınlatmak, geleceğe dair reçeteler ortaya koymak, demokrat insanın oluşmasına katkıda bulunmak, darbeler çevrenin ürünü, bu çevreyi değiştirmek.

Bunun için -geçen toplantıda konuştuk ama- bir dış ortam var, bir sosyolojik, psikolojik ortam var, ekonomik ortam var, bürokratik, hukuki ortam var, güvenlik ortamı var, siyasi ortam var. Dolayısıyla her döneme dair bu ortamları aydınlatacak belge istemek gerekiyor. Seçici olarak 3-4 kişiyle görüşmek gerekiyor. Alt komisyondan arkadaşlarımız her alt komisyon her ortama dair kaç kişiyle görüşüleceğini...

BAŞKAN – Sayın Bal, sözünüzü kesmek istemiyorum ama benim alt komisyonlara öneriler olarak gelmesini istediğim hususları belirtiyorsunuz. İsterseniz bir tekrara girmeden...

İDRİS BAL (Kütahya) – Tamam, ben de zaten bitirdim, söyleyeceklerim bu kadar.

Dolayısıyla hedef belli, ne yapacağımız da belli, umarım bir dahaki toplantıda zaten...

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, bir yanlış anlamayı gidermek için, Selçuk Bey'in söyledikleriyle ilgili bir iki cümle söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Şimdi, değerli arkadaşlar, ben bir tespit yapıyorum kendimce, bir siyasal yapıyı hedeflemiyorum ama böyle adlandırılan, böyle ifade edilen, geçmişte kendilerini böyle tanımlayan unsurların bu süreçteki algılarını ifade etmeye çalışıyorum ben burada. Örneğin, şimdi, şöyle bir şey oldu: Mehmet Ali Ağca kendisini nasıl tanımladı? Ülkücü olarak tanımladı, öyle tanımladı ama ülkücüler ne dediler yani bu işin siyasi aktörleri ne dediler? Dediler ki: “Bizimle bağı yok, bizim siyasi partimizle bağı yok.” Ama tanımlı buraya oturtular. Haluk Kırıcı nereye oturtuldu daha önce? Buraya oturtuldu. Benim kastım, bütün bu süreçlerin de açığa çıkması adına dedim ki: Ben bir soldan bakışı ifade ediyorum, kendi bakışımızı ifade ediyorum. Bunun tersi bakışlar da vardır. Burada solcuların da yaptığı birçok eylem var. Benim onlar burada ifade edildiği zaman hiç mi itirazım olmuyor? Gün Sazak'ı solcuların öldürdüğü söyleniyor, değil mi? Kim o solcular?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 31

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Sadece o mu, İlhan Darendelioğlu, Ümraniye’de beş tane...

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Neyse, neyse...

ÖZCAN YENİÇERİ (Ankara) – Ama o nokta sağlıklı bir nokta değil.

BAŞKAN – Değerlendirirsiniz alt komisyonlarda hangi cinayetleri araştıracağınızı. İşte, komisyon bunun için var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkan, “Bu konu araştırılmalıdır.” diye yazsanız daha şık olurdu diye düşünüyorum.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Ben rapor sunmadım zaten efendim, ben araştırılsın diye söyledim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ege Üniversitesinden arkadaşlarla şunu konuştum: “O hafta bizi niye üniversiteye sokmadınız?” Dediler ki: “Amerika’ya karşı bir eylemimiz vardı.” “Bana da söyleseydiniz ben de sizinle beraber olurum.” dedim.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – O gün olmayabilirdin.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Hayır, dedim ki: “Ben de sizinle beraber olurum veya okula gelmezdim.” ama siz “Bugün okula gelmeyeceksiniz.” deyince ben de delikanlılık kültürüyle “Dersime gireceğim.” dedim. O zaman da karşılıklı çatıştık, birilerinin ekmeğine yağ sürdük ama bize de gelseydiniz, “Bugün Amerika’yı protesto ediyoruz, beraber eder miyiz?” deseydiniz ben de sizinle beraber olurum.

BAŞKAN – Çok anılarınız ve yaşamlarınız üzerinden bu tartışmayı çok kısa sürede toparlayabilir misiniz lütfen.

FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – “Go home yankee” diyen bir kesimdi, “Moskova’ya” diyen bir kesimdi. Hiç kimse iki tarafa da “Go home” veya “Moskova’ya” demedi yani burada şimdi böyle konuşmayın.

BAŞKAN – Masum değiliz hiçbirimiz diyerek bu tartışmayı sonlandırmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Komisyon gündemimizde yer alan alt komisyonların çalışma takvimi konusundaki önerilerimizi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir kez daha alt komisyonların çalışma takvimlerine uygun bir şekilde, hangi kurumlardan bilgi ve belge isteyecekleri, hangi olayları araştıracakları, hangi uzmanlarla çalışacakları konusundaki önerileri üst komisyon toplantısına geçmeden birkaç gün önce, bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 32

sonraki Komisyon toplantımızdan önce yazılı olarak tarafımıza ulaştırılmaları ve önümüzdeki Komisyon toplantısının gündemini bu çerçevede belirlemek üzere toplantıyı kapatıyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Son bir öneride bulunabilir miyim?

BAŞKAN – Komisyon toplantı günü bildirmiyorum, bu önerilerin gelmesine bağlı olarak daha sonra belli olacak.

Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Şimdi, yazı yazacağımız yerler: Merkez Bankası, MİT, Genelkurmay... Bu tür yerlere yazı yazacağız, değil mi? Şimdi, bunlara her bir alt komisyon ayrı mı yazsın, yoksa tek bir yazı çıkaralım, bütün bu dönemlere ilişkin belgeleri mi isteyelim?

BAŞKAN – Şimdi, her olay için, her mesele için ayrı istemeniz gerekir alt komisyonlar olarak. Yani bu çerçeveler çizilir ve bir an önce başlarsa bilgi ve belgelerin istenmesi... Mesela Türkbank ihalesi sonrası Hükûmetin gensoruyla düşürülmesi hadisesine bakacaksınız. O döneme baktığınız zaman, Nesim Malki cinayetine baktığınız gibi, o dönemde Merkez Bankası transferlerine... Yani bütün bu olayları olay bazlı kritize edip değerlendirirsek bir an önce olaylar üzerinden harekete geçeriz. Hepinizin olduğu gibi benim de olaylar hakkında, kronoloji hakkında bir fikrim var ama bunları topluca şurada bir an önce tartışıp, karara bağlayıp yolumuzu... Yani aracı kullanmaya başlayalım istiyorum, kriterleri tespit edip uzmanları alalım ve değerlendirmelerimizi yapalım istiyorum.

Pazartesiye kadar sunulursa bu yöndeki çalışmalar, hepimiz için iyi olur. Bir sonraki toplantının tarihini o yüzden şu anda duyuramayacağım.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, usul hakkında konuşmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Böyle her alt komisyon böyle her konuda bir yazı yazarsa, sonra buralarla örtüşmeyen bir şey olursa bir sıkıntı yaşar mıyız?

BAŞKAN – Her konuda değil ama biz hangi konularda, nerelerden, ne isteneceğini o yüzden üst komisyonda tartışalım diyorum. Yani her hafta bir şekilde “Bu hafta şunları araştırmayı düşünüyoruz, şunları karara bağlayalım, bunlarla ilgili şu belgeleri isteyelim.” diyelim, üst komisyonumuz böyle gitsin. Zira, daha sonra zaten alt komisyonlardaki çalışmaları bağlayacak olan ve üst komisyon raporunu hazırlayacak olan arkadaşların da bu bilgilere sahip olması gerekir diye düşünüyorum.

Tekrar çok teşekkür ediyorum, toplantıyı kapatıyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/236)

Giriş : 11.00Tarih : 23/05/2012

Grup : DenizSayfa : 33

Kapanma Saati: 12.40